

Metodološki pristup Indeksaciji- procjeni interakcije zaštićenih područja i lokalnih zajednica

---

Procjena uključenosti lokalne zajednice u upravljanje zaštićenim područjima Dinarskog luka, odnosno interakcije između lokalnih zainteresovanih strana i upravljača ovim područjima, osmišljena je unutar projekta WWF Adria „Zaštićena područja za prirodu i ljude“. U implementaciji ovog projektnog segmenta ključnu ulogu igraju Parkovi Dinarida – mreža zaštićenih područja Dinarida.

Razvoj ove metodologije jedinstven je primjer dizajniranja pristupa i instrumenata kojima bi se obuhvatila složena interakcija lokalnih akera razvoja sa organizacijama odgovornim za upravljanje zaštićenim područjima. Zamišljena kao proces dolaženja do indeksa ove interakcije, prateći postavljene kriterijume („Standard Ranking Criteria), ova metodologija koristi sledeću skalu angažovanosti zajednice:

- 1) Nema interakcije
- 2) Primanje informacija (jednostrano pružanje od strane upravljača)
- 3) Dijeljenje informacija (uzajamno)
- 4) Konsultovanje (od strane upravljača, kada se procijeni da je potrebno ili od interesa za zajednicu)
- 5) Aktivno učešće zajednice i delovanje na donošenje odluka u zaštićenom području.

Pojedinačni indikatori za svaki od ovih nivoa, definisani su standardom kriterijuma, u svim praćenim oblastima interakcije:

1. Donošenje odluka i uticanje na odluke
2. Planiranje upravljanja
3. Komunikacija
4. Obrazovanje
5. Društveni razvoj
6. Ekonomski razvoj i
7. Jednaka prava i mogućnosti

Polazeći od postavljenih kriterijuma i gore predstavljene skale za procjenu, zaštićena područja se grupišu u nivoe od 1-5 u svakoj od navedenih oblasti interakcije. Dok isto područje može biti na vrlo visokom nivou kada je riječ npr. o planiranju upravljanja, dotle recimo u oblasti jednakih prava i mogućnosti može dostići nezadovoljavajući nivo.

Pored ove kvantitativne procene, metodologija se zasniva i na kvalitativnim pokazateljima. Oni se odnose na prikupljanje podataka kroz vođenu diskusiju sa predstavnicima lokalnih zajednica i upravljača zaštićenim područjima, kao i putem intervjua sa upravljačima. Analiza ovako prikupljenih podataka daje važnu sliku o kontekstu i specifičnostima svakog područja, čineći okvir za razumijevanje kvantitativno prikupljenih podataka („indeksa interakcije“).

Svrha ovako postavljenog istraživanja dakle nije u rangiranju područja – ni ukupno ni u pojedinim oblastima – već u dolaženju do što obuhvatnije, kvantitativno-kvalitativne slike o potrebama pojedinačnih i grupe područja i lokalnih zajednica za unapređenjem kapaciteta za saradnju i razvoj. Kako kvantitativni, tako i kvalitativni podaci, prikupljaju se participativno – kroz direktne susrete sa predstavnicima lokalnih zajednica i upravljača – i uz mogućnost i jednih i drugih da izraze svoje procjene (kroz posebno sastavljene upitnike za svaku grupu) i mišljenja (kroz diskusiju i razgovor).

Podstičući participaciju već i samim načinom istraživanja, usmjeravanjem upravljača ka saradnji sa što raznovrsnijim grupama zainteresovanih strana i komunikaciji kako tokom procjene tako i kasnije, konačni cilj ovog istraživanja jeste izdvajanje onih oblasti u kojima je neophodno pojačati kapacitete, ne samo putem obuka, intervencija „odozgo“, već i kroz međusobne mentorske aktivnosti (područja koja imaju razvijeniju praksu u jednoj oblasti prema onima koji u toj oblasti nemaju), predlaganje lokalnih projekata u kojima će biti angažovane i zaniteresovane strane, umrežavanje i razmjenu informacija, međusobne posjete i sl.

Indeks interakcije nije broj na osnovu koga se zaštićena područja vrednuju i međusobno takmiče, već kvantitativni orijentir koji, postavljen u specifičan lokalni i kvalitativni kontekst, služi da usmjeri pažnju ka oblasti upravljanja zaštićenim područjima u kojima bi interakcija mogla da se unaprijedi ili posluži kao primjer drugima.